

In general, there is a war in the country, so it is obvious that the intensity of trade has decreased. According to the results of the three quarters of 2022, the value of foreign trade in Ukraine decreased by 26.8% compared to the same period in 2021. Regarding the geography of Ukrainian foreign trade in 2022, out of 3.8 billion dollars of exports, 2.5 billion dollars will go to the EU. The largest trade partners of Ukraine in 2022 are: Poland (\$560 million), Romania (\$412 million) and Turkey (\$234 million).

Literature:

1. Konstantakopoulou, I., Magdalinos, T. and Skintzi, G. Investigation of external trade and export competitiveness of Eurozone countries. KEPE Studies. No. 80. 2019.
2. Vdovyn, M., Zomchak, L. Export in services of Ukraine: pre-pandemic period, Covid-19 and war. *Věda a perspektivy*, 2022. 8 (15), 48–57. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/2337/2339> (Last accessed: 28.01.2023).
3. Вдовин, М., Грохольська, Т. Зовнішньоторговельна діяльність Франції: головні статистичні показники. *Економіка та суспільство*, 2022. (43). URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1765/1701> (Last accessed: 28.01.2023).
4. Official site: State Statistics Service of Ukraine URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Last accessed: 28.01.2023).

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Є. М. ГЕЛЕВЕРЯ, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

Глобалізація, яку можна охарактеризувати як нелінійний багатовимірний процес зі складною еволюцією, зумовила формування економічної реальності, в якій все менше місця належить рівноважності та стаціонарності ринків. У сучасних умовах світова економіка трансформується кількісно, якісно, безперервно і необоротно. Підприємства починають все більше залежати від світових подій економіки та змушені, навіть функціонуючи в межах лише одного національного ринку, забезпечувати свою глобальну конкурентоспроможність, враховуючи можливість вторгнення на ринок сильніших іноземних конкурентів. Традиційні прийоми управління, організаційні структури, методи роботи вже не підходять для нового конкурентного середовища, а тому метою представленої доповіді є дослідження процесу глобалізації та її впливу як на національну економіку взагалі, так і на розвиток окремих підприємств.

Визначальним завданням будь-якої держави в епоху глобалізації є необхідність гнучко вписатися у світовий економічний простір, активно і водночас усвідомлено, виважено брати участь у всіх процесах, що відбуваються. Водночас не можна жодною мірою упустити власні інтереси, інтереси національних підприємств, щоб забезпечити довготривале успішне існування українського бізнесу на міжнародному ринку.

Термін «глобалізація» походить від французького “global”, тобто «планетарний», «всеосяжний», та означає всеохоплюючий процес трансформації світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, суспільно-політичних, соціально-культурних взаємозв'язків та взаємозалежностей. Водночас вплив глобалізаційних процесів не завжди є благом для національної економіки країни. У деяких випадках можуть виникати негативні ефекти, пов'язані з появою галузевих диспропорцій в економіці окремих країн, що передусім розвиваються. Одночасно спостерігається прискорений розвиток галузей, продукція яких надходить на глобальний ринок, та застій у галузях, орієнтованих на внутрішніх споживачів. У крайніх випадках це призводить до ліквідації - не лише окремих, у тому числі великих підприємств, а й цілих галузей.

Вітчизняні підприємства через низку об'єктивних причин значно пізніше підприємств інших індустріально розвинених країн стали виходити на світовий ринок та набувати досвіду конкуренції на глобальних ринках. Одним із найважливіших факторів, що підвищують ефективність економіки країни, виступає конкуренція між підприємствами, підприємцями, галузями. І на внутрішньому, і на міжнародному ринку підприємства конкурують між собою.

В умовах сучасних глобалізаційних процесів вітчизняні підприємства намагаються досягти свого зростання за рахунок модернізації виробничих потужностей, запровадження сучасних технологій, забезпечення світового рівня продуктивності праці та якості продукції та послуг, удосконалення управління, активного державно-приватного партнерства. Однак найчастіше власних зусиль буває недостатньо, і тому підприємства змушені здійснювати злиття між собою та іноземними підприємствами з метою утримання досягнутих позицій на галузевому ринку.

Можна виділити чотири основні варіанти розвитку, що надають можливість досягнення успіху та підвищення ефективності діяльності підприємств національної економіки України в умовах сучасних глобалізаційних процесів:

1. Позиціонування підприємства як лідируючого на ринку.

2. Використання можливостей, зосереджених на світових ринках з метою випередження конкурентів всередині країни. В умовах глобалізації підприємства, орієнтовані переважно на зовнішній ринок, не враховують специфіки місцевого попиту, тому необхідно докладати значних зусиль для створення продуктів, що відповідають потребам локальних споживачів.

3. Вилучення вигоди з виходу нові ринки та використання інтеграції з іншими підприємствами. Інтеграція в міжнародному масштабі передбачає створення об'єднаного підприємства та пошук шляхів мінімізації витрат за рахунок дешевої робочої сили та виробництва товарів у великому обсязі за доступними цінами.

4. Вузька спеціалізація і подальше зростання за підтримки партнерів.

Дані варіанти не вказують на універсальний шлях для досягнення швидкого економічного успіху на національному рівні, але, використовуючи їх,

можна розробити стратегію, яка враховує особливості конкретної діяльності в умовах глобалізаційних процесів.

Література:

1. Гелеверя Є. М., Сергієнко Ю. І. Вплив глобалізаційних процесів на національну економіку України. *Бізнес Інформ*. 2022. №1. С. 33–38.
2. Поручник А.М. Національний інтерес України: економічна самодостатність у глобальному вимірі: Монографія. К.: КНЕУ, 2008. 352 с.
3. Старостіна А. Суперечливі шляхи економічної глобалізації. *Економіка України*. 2008. №8. С.58-65.
4. Dollar, D., Y. Ge, and X. Yu «Institutions and Participation in Global Value Chains», *Global Value Chain Development Report Background Paper*, World Bank. 2016. Washington, DC.
5. Ковальов А.В. Вплив глобалізації на економіку підприємств на їх інноваційну діяльність. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, 2013. Вип. 1. Т. 3. с. 47-50.
6. Швед, Т. В., Біла І. С. Вплив глобалізації на розвиток національних підприємств: теоретичні аспекти. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Одеса: Одеський Національний економічний університет. 2013. № 2 (49). Ч. 1. – С. 81-90.

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ І НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ

З. Д. КАЛІНІЧЕНКО, канд. екон. наук., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна

Сьогодні Україна, як і переважна більшість країн світу, переживає складний період з новими викликами соціального, економічного та політичного характеру, що вплинули на всі сфери суспільного життя. Суспільно-економічні реалії функціонування господарських систем в умовах загроз і ризиків, «нової реальності», що пов'язана з війною, дають підстави зробити висновок про необхідність зміни управлінських механізмів та умов господарювання.

Все ще не приватизована велика частина державного сектору в економіці, слабкий розвиток галузей виробництва не дають впевненості на стрімке економічне зростання та залучення інвестицій.

Для країни до війни була характерною практика державної підтримки бюджетоформуючих та експортоорієнтованих галузей, які визначали сировинний характер української економіки. В урядових програмах передбачалось стимулювання розвитку малого бізнесу. Однак охочих інвестувати у стартапи та реалізацію інвестиційних проектів з різних важливих причин не було, виключаючи окремі випадки. Після закінчення війни слід сподіватись на можливості для розвитку бізнесу. Важливо, щоб держава, орієнтуючись на розвиток, підтримала середній і малий бізнес.

Повоєнний економічний бум в Україні можливий лише в тому разі, якщо заходи економічної політики держави реалізовуватимуться на основі послідовної стратегії розвитку та створення сприятливого інвестиційного клімату. Нові